

A fasiszta sajtó Franciaországban

A mai sajtó olyan komplikált kereskedelmi és politikai hatalom, amelynek összetételébe és gépezetébe belátni nem egyszerű dolog, De a tőkével való összefüggését állandóan szem előtt kell tartanunk, mert ezen, akár közvetlen, akár közvetett összefüggés határozza meg végeredményben valamely sajtóorgánum irányát és szempontjait. Jugoszláviának hagyományos kulturális és politikai kapcsolatai Franciaországgal, valamint a hozzánk is nagyszámban bejövő francia sajtó, azt hisszük, érdekessé és aktuálissá teszik az alábbi áttekintést a fasiszta vagy faszizálódó francia lapokról.

A fasisztajellegű lapok között időrendben az AMI DU PEUPLE a legelső. 400.000 frankjába került alapítójának, a dúsgazdag Cotynak. Ez maga is mutatja tőkés eredetét. Az új lap címét az alapító megbízásából Paul Bourget, szélső-reakciós író adta. A francia forradalmat felidéző cím választása — Marat híres forradalmi lapjának címe volt ez — eléggé mutatják Cotynak és társainak népbolondító szándékát. A középosztály legszegényebb rétegének számára készítették ezt az olcsó ujságot és a fasiszta politika kispolgári, „népszerű” szempontokból írt cikkeinek olcsó árúsításával megrontották azt olvasót. A nép egy ingadozó részének meghódításáért egyes esetekben hajlandók voltak a parlamentárizmust, a köztársasági vezetők klikkjeit, pénzügyi machinációkat kritizálni és hamis, demokrata színben feltűnni. De emellett nyíltan támogatta az „Ami du Peuple” az olasz fasizmus ügyét, Cotynak magának közismertek voltak Mussolinivel való kapcsolatai. Azután a „Croix de Feu” szervezésétől is elválaszthatatlan a lap alapítása. A „Société Africaine des Pétroles”, a „Société Française des Pétroles” és a „Texas Oil” ismert petróleumtársaságok vezetőjének is voltak kapcsolatai a lappal. Coty óta a lap különböző nagyvállalatok kezén ment át és mióta a többi polgári lapok is a fasizmus szószólóivá váltak többé-kevésbé, árát a többi lapok színvonalára emelték. Most már, tudniillik, nincs szükség egy külön, olcsó népbolondító lapra.

A magyar sajtó által előszeretettel idézett LIBERTÉ című lap ismert reakciós irányú. Akkor vált fasisztává, amikor zavaros anyagi helyzetét kihasználva a Tardieu—Ferry csoport megkaparintotta. Azóta nyíltan fasiszta állásfoglalású és megérezni rajta a magas pénzügyi körökkel való megegyezés. A Stavisky-botrányval kapcsolatban a lap igazgatója a tárgyaláson nyíltan bevallotta Stavisky és a nagyvállalatok támogatását. Ami nem zárja ki azt, hogy a „Liberté” a Stavisky-ügyvel kapcsolatban mindenkit megvesztegetéssel ne vádoljon.

A fasiszta ligák közlönyeként alapított hetilapok egyike a FLAMBEAU, a „Croix de Feu” (tűzkeresztesek) lapja, 200.000 példányszámmal indult, amelynek azonban ma már fele sincs meg. A tűzkeresztesek csoportközleményeit tartalmazza és vezércikkét De la Rocque ezredes írja. Ezek a zavarosban halászó cikkek a tömegek tökéstellenes érzelmeivel játszanak, mindamellett, hogy az irányítószervei között a következők vannak: De Wendel, a „Comité des Forges” (a vasipar) és a „Banque de France” vezetőembere, Lehideux bankár, valamint a villamossági trösztök vezetője, Mercier. Ez eléggé megmutatja De la Rocque ezredesnek s szervezetének pénzügyi kapcsolatait.

A NATIONAL a „Jeunesses Patriotes”-mozgalom (hazafias ifjúság) hetilapja. A Jeunesse Patriote a fasiszta ligákat egyesítő Front National élcsapata, melynek vezetője Taittinger, egy óriási (az AEG német trösztrel kapcsolatban levő) vállalatnak a vezére. Hangja a „National”-nak arra hasonlít, amit a nácilapok uralomra jutásuk előtt használtak, szidják a kapitalizmust, a népeknek koncul odadobnak egy-egy hangos, tökéellenes jelszót, amivel nem a tőkét, hanem a naiv népet fogják meg. Hasonló lapok a „Franciste” és a „Solidarité Française” mozgalmaknak lapjai, amelyek tele vannak a munkanélküliekhez és a munkásokhoz szóló népbolondító felhívásokkal. Magukat forradalmi társadalmi mozgalomként mutatják be és az igazi forradalmárokat, mint a nemzetközi tőkésék ügynökeit mutatják be. A nemzetközi tőke romboló hatását a nemzeti tőkével szemben hangsúlyozni, tiszta fasiszta politika.

Külön helyen kell említeni az ACTION FRANCAISE című lapot, a királypártiak lapját. Ezt a lapot a század elején alapították, mint a leghátramaradottabb osztálynak, bizonyos katonai köröknek és a magas papság egy részének ujságját. A fasizmus feltűnésével természetesen megváltoztatták harcmódorukat és arra törekednek, hogy valamennyi fasiszta liga az ő kereteik között működjön. Leghangosabb volt az ethiópiai háború védelmében és a szankciók támadásában azzal a jelszóval „mentsük meg a békét”. Bevételeinek legnagyobb része nagy vállalatok és gyárosok segélyeiből származik.

Megszerveztek a fasiszta mozgalmakat támogató tőkés csoportok nagyszerű kiállítású félirodalmi és áltársadalmi hetilapokat is, mint pl. a GRINGOIRE-t is, mely Chiappe, Páris volt hirhedt rendőr-főnökének és bandájának a lapja. Pénzügyi alapja ennek a lapnak a „Banque Rothschild frères” és a De Wendel vállalat. Példányszéma 4—500.000-ból áll s a legveszélyesebb úszító lapok egyike. Salengro ellen is ő indította meg azt az úszító, rágalmazó hadjáratot, amely annak halálával végződött.

Egy másik nagy hetilap, a CANDIDE, amely királypárti ujság. A hirhedt Léon Daudet képviselő és Jacques Bainville történelem-tudós a munkatársai. Ennek módszere a köztársaság intézményeit lehetetlenné tenni, mindenütt korrupciót szimatoló, rágalmazó, népbolondító sajtóhadjáratok indításával.

Egy-két szót szólunk a nagy napilapokról is. A JOURNAL DES DÉBATS és a FIGARO a legvéresebbszajú reakciós újságok. Naponta nyíltan állást foglalnak a fasiszta ligák érdekében és a demokrata erők ellen. Durva és hazug támadásokat intéznek a Front Populaire ellen. Kiszolgálják a nemzetközi fasiszta politikát, támadják a francia—orosz egyezményt, szembehelyezkednek a népszövetség határozatainak alkalmazásával. A MATIN, JOURNAL és a „Temps” is teljesen átítatódottak a fasiszta politikától, napról-napra élesebben támadják a demokrata kormányt és igyekeznek lehetetlenné tenni működését. A PETIT PARISIEN-ben is, amelynek olvasói elsősorban az alsóbb osztályok, észlelhető a fasiszta szellem, bár a lehetőségekhez képest meglehetősen óvatosan. Az ECHO DE PARIS a vezérkar és a főpapság hagyományos lapja, most már teljesen a fegyveres ligáknak, főképpen a Croix de Feu-nek legnyíltabb lapjává vált. Különösen meglátszott ez a ligák lefegyverzésének és feloszlításának mozgalmak idején. A JOUR a nagy, fasiszta tömegmozgalmak lapja 100.000 példányszámmal, miután valamikor ennek kétszeresét is elérte. Először Dreyfus bankár kezében volt, most a kiadóhivatal támaszai Brocard ezredes és társai közvetítésével a repülőgépgyárak.

A vidéki nagylapokról csak általánosságban emlékezünk meg. A régi ellenforradalmi lapok egész természetesen léptek a fasiszta szolgálatába. A Croix de Feu-mozgalom és vele együtt a vidéki lapjaik a főpapság irányítására az egész országban fasiszta-szelleművé vált.

E rövid áttekintésből világosan láthatjuk, hogy a polgári lapok hatalmas többsége a nagyvállalatok, pénzügyi csoportok, bankok révén a finánciók közvetlen vagy közvetett lapja s ezek az általuk érintett különböző néprétegekben, különböző jeiszavakkal és módszerekkel küzdenek annak az érdekében, hogy Franciaországban hitleri-rendszerű kormányzat legyen. A Front Populaire kormányának óriási feladatai mellett — a sajtószabadság tökéletes fenntartásával, amit a fasiszta országok nem tudnak utánozni — ezen destruáló sajtó működésével is számolnia kell és azt ellen-súlyoznia.

Olvasd és terjeszd a „HID“-at!